

מדברי המגידיים

דברים - שבת חזון
תשעה באב

"עש אנוכי על אמרתך כמוצא שלל רב"

שנה חמישית // עלון מספר - 233

הרה"ג רבי יוסף זריצקי שליט"א

מסופר על כפרי אחד שהגיע לראשונה בחייו לעיר הגדולה, ונדהם מהבתים הגבוהים! עמד נפעם "איך בונים דברים כאלה?"

"אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל" (א' - א')

אילו הוכיחם מקצתם היו אלו שבשוק אומרים אתם הייתם שומעים מכן עמרם, ולא השיבותם דבר מכך וכך, אילו היינו שם היינו משיבים אותו, לכך כנסם כולם ואמר להם הרי כולכם כאן כל מי שיש לו תשובה ישיב. (רש"י).

שואל בספר "זכרון אלעזר", מדוע אמרו "בן עמרם" ולא משה?

ומתריץ, שכאן רמוז מה יכלו לענות למשה רבנו, "אתה בן של עמרם" ולא פלא שהגעת לדרגות כאלה ולא חטאת לה; אבל אנחנו לא בניו של עמרם, ולא יכולנו להגיע לדרגות גבוהות של קדושה יראה וטהרה. טענה זו, היצר הרע משתמש בה עד היום כדי להוריד מאנשים את השאיפה לגדלות, הרי אני לא בא ממשפחה מיוחסת ואבא שלי לא גאון הדור וסבא שלי אינוראש ישיבה, וממילא אינני יכול לגדול בתורה ואסתפק בישיבה מהצד. זו שיטה אכזרית של היצר הרע.

נסביר זאת במשל. מסופר על כפרי אחד שהגיע לראשונה בחייו לעיר הגדולה, ונדהם מהבתים הגבוהים! עמד נפעם "איך בונים דברים כאלה?" הרי אצלנו בכפר עד ששמים את הגגון על הבקתה, הגגון נופל עשר פעמים. לפתע ראה אדם מביט עליו מקומה גבוהה, נדהם הכפרי, איך הוא הגיע למעלה? ודאי קוסם הוא! עמד הכפרי והסתכל למעלה במשך רבע שעה, ניגש אליו המוכר מהחנות הסמוכה ושאל אותו, סליחה אדוני, האם קרה לך משהו בצוואר? לא! אני פשוט מסתכל על הקוסם. ראה את תמיהתו וריחם עליו, לקחו לתוך הבנין והראה לו את המדרגות. האדם בקומה העליונה אינו קוסם, אלא הוא טיפס במדרגות, מדרגה אחר מדרגה וכך הגיע למעלה. גדולי ישראל אינם קוסמים, הם רק עלו במדרגות! הרבה פעמים אנו מסתכלים על גדולי ישראל וחושבים לעצמנו, הרי הם ממש קוסמים, איך הגיעו למדרגות כאלו? אך זו טעות, וזו עצת היצר, אין קוסמים בעולם, יש חדר מדרגות, שמי שעולה בו בהתמדה, יכול להגיע עד לגובה של גורד שחקים.

הרה"ג רבי יוסף זריצקי שליט"א על שיטת היצר הרע.

הרה"ג רבי יעקב שיש שליט"א על שנאת חינם.

הרה"ג רבי יהודה אריה דינר שליט"א על ימי בין המצרים.

הרה"ג רבי דודן דוד גולד שליט"א על חיים של תורה.

הגה"צ רבי שמעון גלאי שליט"א על תשעה באב.

הרה"ג רבי מיכאל גרינוולד שליט"א על שתיקה בשעת התפילה.

נא לא לקרוא את העלון

בתפילה ובקריאת התורה

ניתן למצוא את העלון באתרי העלונים, דרשו, תורת יוסף, ואידישער ווינקל.

זמני כניסת שבת קודש

כניסת שבת קודש י-ם: 19:06

צאת שבת קודש י-ם: 20:21

כניסת שבת קודש בני ברק: 19:21

צאת שבת קודש בני ברק: 20:23

שבת שלום!

העלון מוקדש לרפואת: תמר בת שלומית, ברכה עלקא בת מחלה, דב בן לובה. **לעילוי נשמת:** סבתי- שרה בת אליהו, סבי- אריה ישראל בן נחמן זאב, גיל בן אוריאל, משה בכור בן רבי דוד, לוצ'ה בת הרש לייב, אסתר ברונשטיין בת חווה, הרב משה נתן נטע בן הרב יצחק אייזיק הלוי יונגרייז צ"ל, אבי- שי הלוי בן יצחק אהרון, אברהם בן רחל. **להצלחת:** שמואל בן נחמה. **לזיווג הגון:** חנה בלה בת חווה, מאיה בת לימור.

העלון מוקדש השבוע לעילוי נשמת:

אברהם בן רחל

הרה"ג רבי יעקב שיש שליט"א

אני באמת מסכים לחתום לו שיבנה עוד חדר, אבל אם גם לו יהיה ארבעה חדרים אז הוא כמוני, לכן אני מסכים שהוא יוסיף חדר רק שיהיה לי חמישה חדרים, כי אני צריך שיהיה לי חדר אחד יותר ממנו

ושם נעבדך

הגמרא במסכת יומא דף ט אומרת- "מקדש ראשון מפני מה חרב? מפני ג' דברים שהיו בו- עבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים. ראשונים רשעים היו אלא שתלו בטחונם בהקב"ה. אבל מקדש שני היה עוסקים בתורה, ובמצווה, ובגמילות חסדים. מפני מה חרב? מפני שהייתה בהם שנאת חנם".

רואים כאן דבר מדהים. הם היו עוסקים בתורה ובגמילות חסדים ויש להם שנאת חנם. איך אפשר להבין דבר כזה?! אדם עוסק בחסד ויש לו שנאת חנם. יכול להיות אדם שיש לו מפעלי חסד חובקי עולם, אבל כשהוא יוצא עם הרכב שלו מהשכונה ובדיוק הוא רואה שכנים עולים בעלייה לשכונה. אתה חשבת פעם לעצור להם מיוזמתך? הרי אתה כבר עולה ויום חם בחוץ, והוא בכלל לא חושב לעצור להם בצד להעלות אותם לשכונה.

סיפר לי רבי ניסים קרליץ זצ"ל, שפעם אחת היה אצלם איזה מעשה שגרם לכולם להרים גבה. היה בניין שבחזית שלו יש ארבעה חדרים, ובעורף שלו שלושה חדרים, ואחד מהשכנים רצה לבנות עוד חדר, כי הילדים שלו כבר התחננו וכמובן באים להתארח והוא רצה להוסיף חדר, וכל הדיירים בבניין חתמו לו ואחד מהשכנים שבחזית לא חתם לו. שאל אותו הדיין: מה אכפת לך לחתום לו, הרי אתה לא קשור אליו, אין לך לא שמש ולא נוף, מה מפריע לך לחתום לו? אמר לו אותו שכן: שהרב יבין, אנחנו בכל החזית ארבעה חדרים כל העורף שלושה חדרים, אני באמת מסכים לחתום לו שיבנה עוד חדר, אבל אם גם לו יהיה ארבעה חדרים אז הוא כמוני, לכן אני מסכים שהוא יוסיף חדר רק שיהיה לי חמישה חדרים, כי אני צריך שיהיה לי חדר אחד יותר ממנו.

יכול להיות אדם שעוסק בתורה ובגמילות חסדים אבל הוא לא שם לב שהוא עוסק בשנאת חנם.

הרה"ג רבי יהודה אריה דינר שליט"א

מספרים שהבן של מרן החפץ חיים זצ"ל (רבי אריה לייב זצ"ל) לא היה בבית שלש שנים וכל יום היה אמור לחזור ובאחד הימים אמרו לחפץ חיים "רבי, הוא הגיע!" והחפץ חיים שאל "מה? משיח הגיע?!?".

בין המצרים

אנו נמצאים בימי בין המצרים וחייבים אנו לצפות לישועה וזה אחת מהשאלות הראשונות ששואלים בעולם האמת "האם ציפית לישועה? " (גמי שבת דף י" ע"ב).

שמעתי פעם שאפילו מי שלומד הרבה תורה ומקיים הרבה מצוות אבל כדי להיכנס לגן עדן זה לא מספיק, יש חיוב לצפות לישועה כי האדם חייב להרגיש את הצער של השכינה, חייב לחכות לבניין בית המקדש. יש תביעה על כל אחד ואחד לא לשכוח שחסר לנו את בית המקדש וכך אפשר להצטער ביחד עם צער השכינה.

ידוע שהריטב"א בסוף מסכת תענית כותב שיש שני זמנים של תחיית המתים, מי שיושב ומצפה ומחכה למשיח הוא י חי בתחיית המתים מיד כשאלהו הנביא יבא ולא יצטרך לחכות לתחיית המתים הכללי.

פעם אחי רבי שמשון שליט"א התקשר לאבי מורי זצ"ל במוצאי פסח ושאל "איך עבר הפסח?" ענה לו אבי מורי "הוא לא הגיע", רבי שמשון שוב שאל אותו "מי לא הגיע?", ענה אבי מורי "משיח! חיכינו לאליהו הנביא והוא לא הגיע, פסח זה זמן גאולה, חשבנו אולי יגיע והוא לא הגיע". כל הפסח חיכה לאליהו הנביא!

בתקופת בין המצרים, בבית הכנסת של אבי מורי זצ"ל, כל בוקר בפסוקי דרזמרה החזן היה אומר בקול רם בניגון של איכה שלש פסוקים אלו, כי בחר ה' בציון אווה למושב לו... בונה ירושלים ירושלים ה' נדחי ישראל יכנס... שבחי ירושלים את ה' הללי אלקיך - ציון. ובחזרת הש"ץ בשחרית ובמנחה הש"ץ היה אומר כל הברכה של ולירושלים עריך... בניגון של איכה. ומוזה אנשים הרגישו את החורבן וזה התכלית של בין המצרים. כל הדיני אבלות שיש בימים אלו זה כדי להתאבל ולהרגיש כל שנה את חורבן בית המקדש מחדש.

מספרים שהבן של מרן החפץ חיים זצ"ל (רבי אריה לייב זצ"ל) לא היה בבית שלש שנים וכל יום היה אמור לחזור ובאחד הימים אמרו לחפץ חיים "רבי, הוא הגיע!" והחפץ חיים שאל "מה? משיח הגיע?!?". רואים שעד כמה שהיה מחכה לראות את בנו בחזרה לאחר שלש שנים, בכל זאת כששמע "הוא הגיע" מיד חשב שהתכוונו למשיח בן דוד.

סבי רבי שמשון סומפולינסקי זצ"ל היה גר בדנמרק וכל שנה במוצאי ט' באב היה מכניס את ספר הקינות לגניזה בביטחון שמשח מגיע וכבר לא נצטרך להתאבל שוב על ירושלים. כל יהודי צריך לחכות ולצפות לישועה, ואז הוא ירגיש מה שחסר לו וכך יוכל להתקרב לה, אבל אם הוא חס ושלום לא מצפה זה סימן שהוא כבר התייאש.

שתרגילנו בתורתך

מאמר ב': אין חיים אלא תורה

המשך המאמר משבוע שעבר

כאשר הפגיש יוסף בין יעקב אבינו ע"ה לבין פרעה כתוב בפרשת ויגש (פמ"ז- פ"ח ט') - "ויאמר פרעה אל יעקב כמה ימי שני חיך ויאמר יעקב אל פרעה ימי שני מגורי שלושים מעט שנה רעים היו ימי שני חיי ולא השיגו ימי שני חיי אבותי בימי מגוריהם". וצריך ביאור, הכפילות והשינוי לשון שבין "ימי שני מגורי" לבין "ימי שני חיי".

ועוד צריך להבין, איך אמר יעקב אבינו ע"ה "מעט שנה רעים היו ימי שני חיי" הרי זה נראה כאילו מתרעם על מידותיו של ה' יתברך? והרי חיוב הוא לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה? [ובאמת איתא במדרש, והובא ג"כ בעלי התוספות שנענש על כך: בשעה שאמר יעקב מעט ורעים היו ימי אמר לו הקב"ה אני מלטתיך מעשיו ומלבן והחזרתי לך את דינה וגם יוסף ואתה מתרעם על חיך שהם מעט ורעים? חיך שנמנן התיבות שיש מן ויאמר עד בימי מגורי כך יחסרו משנותיך שלא תחיה כחיי יצחק אביך והם ל"ג תיבות וכמניין זה נחסרו מחייך שהרי יצחק חי ק"פ שנה ויעקב לא חי אל קמ"ז. ע"כ. אבל מכל מקום צריך להבין מה נתכוון יעקב אבינו באמירה זו?]

הגה"צ רבי שמועון גלאי שליט"א

תשעה באב

כשיהודי מגיע לבית המדרש הוא צריך להרגיש שזה מקום הקבע שלו, כי שם נמצא הקב"ה, 'שבת' בבית ד' כל ימי חיי' שם בבית ד' יהודי היה מקבל את הכוח. אנו מבקשים 'רחם על ציון וכו' היא בית חיינו זה הבית שממנו שאבנו את מקור חיינו.

אוי לנו! כמה חסרנו ... לא זכינו ושוב אנחנו צריכים לשבת ולבכות מספד חדש, ואנחנו צריכים לדעת על מה אנחנו בוכים ומבקשים, מה חסר לנו. אנחנו מבקשים מהקב"ה שישב לנו את האבדה, כלי ום מבקשים התפילה כמה פעמים "עלכן נקוה לך ה' אלוקינו לראות מהרה בתפארת עוזך, להעביר גילולים מן הארץ והאלילים כרות יכרתון, לתקן עולם במלכות ש-ד-י".

על חורבן על חורבן בית המקדש, כי הורס וכי הודש, אספוד בכל שנה ושנה מספד חדש. מה פרוש 'מספד חדש? חז"ל אומרים בירושלמי (יומא פ"א ה"ה) 'כל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו כאילו נחרב בימיו, צריך להסתובב עם הרגשה, למה לא נבנה בית המקדש בימינו, חז"ל אומרים 'ציון היא דורש אין לה' - 'מכלל דבעי דרישה' (סוכה מ"א.א) (צריך לחפש אחר הגורמים לכך. אילו זכינו היו לנו נביאים שאומרים לנו מה לתקן, אבל לא זכינו ... אנחנו לפעמים שוכחים את חורבן הבית, שוכחים לבקש על הקמת שכינה מעפרא, אבל הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו רוצה אותנו קרובים אליו, ושולח לנו כל הזמן שלוחים כמו שכתוב במדרש שהקב"ה אמר לנביאים, אם אתם לא תוכיחו את עם ישראל, הרבה שלוחים יש לי שיוכיחו את כלל ישראל "תשב אנוש עד דכה ותאמר שובו בני אדם" (תהילים ז). הקב"ה רוצה אותנו קרובים אליו, 'כל יום בת קול מנהמת כיונה אוי לבנים שגלו מעל שולחן אביהם'.

בית המקדש היה בית הקבוע של ישראל, ששם גדולים וקטנים הרגישו את קרבת ה'. כתוב על יעקב 'זיבן לו בית' ומסביר התרגום יונתן ש'בית' זה בית המדרש. 'מה טובו אוהלך יעקב משכנותיך ישראל, ואני ברוב חסדיך אבוא 'ביתך', מסביר האור החיים שאוהל זה דבר עראי, ובית זה מקום קבוע.

להקב"ה היה 'בית', בית ד' הוא מקום הקבע של האדם, הכול זה ארעי, כשיהודי מגיע לבית המדרש הוא צריך להרגיש שזה מקום הקבע שלו, כי שם נמצא הקב"ה, 'שבת' בבית ד' כל ימי חיי' שם בבית ד' יהודי היה מקבל את הכוח. אנו מבקשים 'רחם על ציון וכו' היא בית חיינו זה הבית שממנו שאבנו את מקור חיינו.

איך נשיב לליבנו את התשוקה למלכות השם, בואו נתבונן איך בכל זאת נרגיש קצת את מה שחסר לנו, את ה"על כן נקוה לך ה' אלוקינו לראות מהרה בתפארת עוזך להעביר גילולים מן הארץ והאלילים כרות יכרתון לתקן עולם במלכות ש-ד-י".

אנחנו מבקשים מהקב"ה 'יכירו וידעו כל יושבי תבל כי לך תכרע כל ברך תשבע כל לשון', אנחנו מבקשים את זה כליום בתפילה ולא מרגישים שזה מה חסר לי. איך מגיעים להכרה הזאת שמחכים לראות מהרה בתפארת עוזך, שיכירו וידעו כל יושבי תבל, לייחל ל'זהיה ה' למלך על כל הארץ'. איך מקבלים שייכות לזה? איך נרגיש מה חסר? צריך לשים לב מה אנחנו אומרים כל יום לפני כל הבקשות האלו, 'וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלוקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד'. וידעת היום - זה השכל, והשבות אל לבבך - זה הלב. הקב"ה נתן לנו לב, ואנחנו מבקשים ממנו לברוא לנו לב חדש, כמו שכתוב 'הסירותי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר'. הלב הוא לב חומד, התאוות והרצונות נמצאים בלב. יש מלחמה של הלב עם השכל, במדרש כתוב 'ויאמר המן בליבו' אומר המדרש (ב"ר פ ל"ד) 'צדיקים ליבם בידם, הם מושלים על ליבם, ורשעים ליבם מושל עליהם'. הלב רוצה וחומד, ויש לו שתי דרכים, הוא יכול לכוון את הרצונות שלו לתאוות ורצונות גשמיים. אבל הוא יכול לכוון גם ל"נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות השם, לבי ובשרי ירננו לקל חיי", בחינת 'לא רעב ללחם, ולא צמא למים כי אם לשמוע את דבר השם'.

ברומו של עולם

הרה"ג רבי אשר קובלסקי שליט"א על קדושת בית הכנסת ||
ביטוח רפואי לימים אלו.

אם חשבנו שהמצב הולך ומתבהר, והעולם שב ומתייצב כבתחילה, באו הימים והשבועות האחרונים וטפחו על פנינו. שוב הנתונים מדאיגים, שוב החרדה לופתת מכל עבר, שוב אין כמעט בניין או שכונה אשר אין בה נשאים, חולים ומבודדים, המתמודדים עם הסערה העולמית התוקפת אותנו מכל עבר.

כולנו מבינים שאלה לא ימים פשוטים. בריה קטנה יש בעולם, וירוס שמו. זעוררי, פצפון, כלל לא נראה בעיניים, אבל הוא הופך את העולם ומשבש סדרי תבל, מערער את השגרה ומכניס בני אנוש לחרדה קיומית. יהודי מאמין יודע שכל מה שמתחולל לנגד עיניו נושא עבורו אמירה או תוכחת מוסר, ואנו מנסים להבין מה תובעים מאיתנו.

אחד הקשיים שהקיפו אותנו וערערו את שלוותנו בימים הטרופים שעברנו - ועודנו עוברים, הוא סגירת בתי הכנסת. באופן חסר תקדים, הפעם לא נסגרים בתי הכנסת עקב אימה אנטישמית או גזירות פריץ רשע. הפעם מדובר בסכנת חיים הניצבת על פתחי בתי הכנסת וסוגרת את שעריהם, כשליבנו גואה בגעגוע לימים בהם בתי הכנסת המו אדם והתפילה נישאה ברמה.

זה באמת קשה וכואב עד בלתי נתפס ממש. כל יהודי חש שבית הכנסת הוא הבונקר המבוצר בעולם, המקום בו אנו מתרפקים על אבא שבשמים, משוחחים אתו ושופכים את ליבנו בפניו. זה המקום בו אבא שבשמים משרה את שכנתו גם בימי הגלות הללו, זה 'הבית של אבא' - אליו תמיד אפשר להגיע, להשתפך ולמצוא עידוד ונוחם. ובכל זאת, למרבה הצער והכאב, נותקנו ממקור הכח הזה, שערי בית הכנסת ננעלו בפנינו, המקום אליו נשואות עינינו - עומד ריק או מוגבל.

זה מחייב אותנו להעמיק ולהבין את משמעות עניין בית הכנסת: להתבונן האם נהגנו נכון בזכות העילאית שניתנה לנו להתפלל בבתי הכנסת, האם כיבדנו את המקום בכבוד הראוי והאם ניצלנו אותו בצורה המיטבית. דווקא עכשיו, כשגלינו מבית תפילתנו ואין אנחנו יכולים להיראות בו כבתחילה, הלב המשתוקק שואל את עצמו: מה היינו יכולים לעשות טוב יותר? היכן טעינו ביחסינו לבית הכנסת ולתפילה בו? מה עלינו לשפר כדי לשוב ולהתקבל בחצרות בית ה' כמקדם?

ובכן, כאמור, בית הכנסת הוא בית ה', מקום בו אנו מתחברים אליו יתברך. הוא תל תלפיות, תל שכל פיות פונים אליו, וה' שומע תפילת כל פה. מקום קדוש זה הופקד בידינו כדי שנוכל להתחבר לקדוש ברוך הוא ולהתרפק עליו, ומכאן נבין עד כמה לא הגיוני ולא מתקבל על הדעת לעסוק בענייני חולין בתוככי בית הכנסת, ובפרט בעת התפילה - הזמן המקודש ביותר בבית הכנסת.

המצב בו אנו נתונים כיום, בו מגיפה מתחוללת ותוקפת ברחבי תבל, נחשב כמצב נדיר בימינו. אולם עד לפני כמה מאות שנים, היו תופעות כאלה מצויות, מעת לעת היו מגיפות משתוללות, כשהכל נרעדים ודואגים מה יילד יום.

באחת הפעמים, לפני כ-350 שנה, התחוללה באירופה מגיפה קשה וקטלנית. באותם ימים יצא לאור ספר 'דרך משה', אוצר תוכחות מוסר שחיבר אחד מגאוני מונקאטש, ובו הוא כותב דברים מהלב, שנראה כמו נכתבו במיוחד לימינו אנו: 'אהובי אחי ורעי! אם תרצו להציל עצמכם מן הדבר בר מינן... מנעו עצמכם מן ההגיון, רוצה לומר שלא תדברו חס ושלום בבית הכנסת שום דבר בטל! ובעוונותינו - רבים נכשלים בדבר הזה ונעשה להם כהיתר... על כן באתי לעורר לבבכם הטהור לזה... ואף אם כבר דיבר יהיה לו תיקון גדול מהיום והלאה!'

מדהים! מילים מפורשות, ברורות ונוקבות שנכתבו לפני כמה מאות שנים! - מי שרוצה להינצל מן הדבר, מן המגיפה, ימנע עצמו מלדבר בבית הכנסת כל דיבור חולין. וגם אם נכשל בעבר - עתה הזמן לקבל על עצמנו להימנע מכל שיחת חולין בבית הכנסת, וזה יהיה תיקון וחיסון מכאן ולהבא, שנזכה להינצל מן המגיפה ונזכה לאורך ימים בבריאות איתנה! הבה נאמץ את העצה היקרה הזו, כי קרוב אלינו הדבר מאוד. אף פעם לא מאוחר להחליט: 'מהיום אני לא מדבר, גם לא מילה אחת, בשעה שהציבור מתפלל בבית הכנסת!' קבלה טובה כזו, יש בה משום 'ביטוח רפואי' לימים אלה, הבה נקבל אותה על עצמנו ונזכה בחיי אושר ובריאות!

בשל המצב לא ניתן להשיג את העלון בכל
הערים כבתחילה, אלא בעיר פתח תקווה
בלבד.

וכן ניתן למצוא את העלון באתרי העלונים,
תורת יוסף, אידישער ווינקל, ואתר דרשו.

עורך: אריאל שוורץ. הפצה: הפרשתון לשבתון. לקבלת
העלון במייל - merav_v2@walla.co.

הקדשה רגילה לשבוע בלבד: 7 ש. הקדשה לחודש: 25
₪

אם יש לכם סיפור מחזק או מוסר מרבותינו פרסמו אותו
כאן בעלון על מנת שיהיה לזיכוי הרבים (לשליחה:
merav_v2@walla.com) בברכת התורה, העורך.